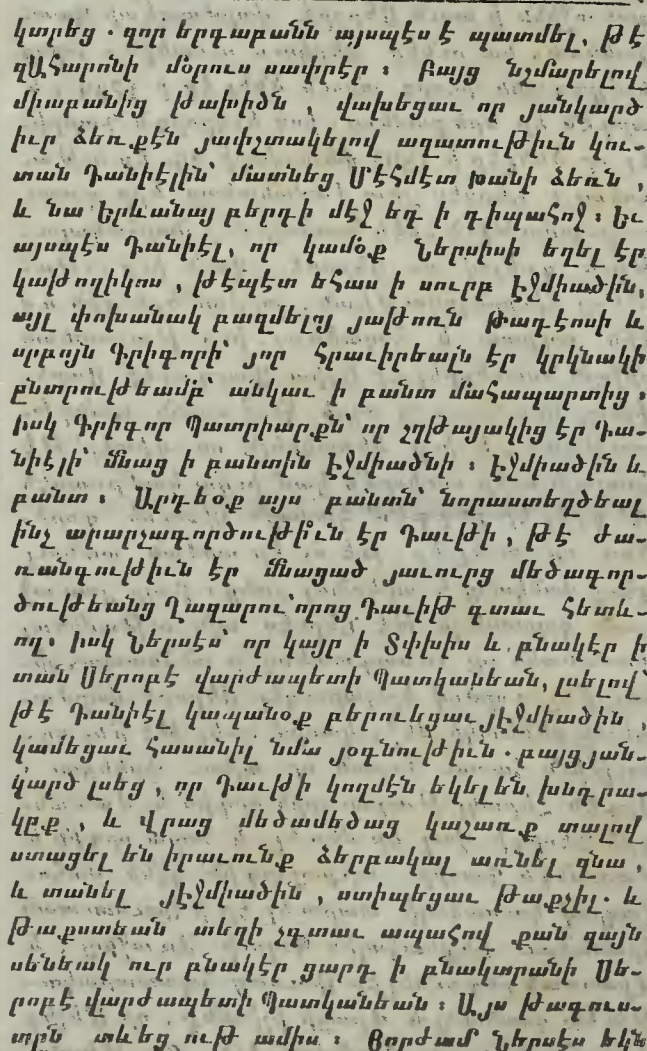

ԱՁԳԱՅԻՆ

ՄԱՆՈՒԳՈՅԺ

Մեծաշուք Պարոն Թովմաս Բ. Արգարեանց, որ ի բալուճ ամաց հետէ ի կալկաթա հաստա- տեալ հռչակաւոր Արգարեանց ընկերութեան (Apar & Co) մեծահարուստ վաճառատան ըն- կերակից էր, յերկրորդումն Օգոստոսի ներկայ տարւոյս առ Աստուած փոխեալ է ի յիշեալ քաղաքի ի հասակի ալեղարդ ծերութեան:

Այս ցաւալի լուրն անշուշտ տխուր տպաւո- րութիւն ունի պատճառել ի սիրտս բոլոր ազ- գայնոց. ըստորում ընդհանուր ազգն զրկի ի միոյ յականաւոր և ի բարեխնամ անդամոց իւրոց: Լուսահոգի հանգուցեալն, որ լի էր ազ- գասիրական վեհանձն զգացմամբ, յօժարամիտ բարերար հանդիսանալով աղքատաց և կարօտե- ւոց և գրեթէ նոցա նախախնամութիւնն էր:

Վախճանելոյն յուղարկաւորութեան սգալի հանդէսն փառաւորապէս կատարեալ և մար- մին նորա ամփոփեցաւ ի սրահի սուրբ Նազա- րէթայ եկեղեցւոյն մերոյ:

Այս տխուր առթիւ, արժաւ տէր Դիոնէսիոս տէր Եղիազարեան զհետեւեալ միթարական հառն ոգեաց, ի տաճարի սուրբ եկեղեցւոյն ի վերայ դադաղի հանգուցեալ Պարոն Թովմաս Բ. Արգարեանց:

Ձե մեռանելոց այն՝ որ ոչ ծնանի երբեմն:

Տխուր ժամ, զինչ է զոր տեսանեմքս այսօր, նորորինակ հանդէս ի տաճարի սրբութեան, ամենեցուն սիրտք լցեալ տրամութեամբ ի մի կտմն և ի մի հանգութիւն:

Գործընկեր հանդէս տաճարիս Աստուծոյ թէ- պէտեւ փառաւոր, այլ ամենեւին սգոյ նշանակ չունի ոչ հանգութիւն զարմատիմն գիտելոյ, վառնդի չժողէ սիրտ: Այլ յուշ, ձայն ի սեւա- զքողեալ դադաղէ աստի, պակասեցաւ, պա- կասեցաւ ի կենաց աստի անմուռնալին յաւի- տեան բարերար ոչ ի համազգեացս և հայրեն- եաց՝ մեծահաճաւ Պ. Թովմաս Բ. Արգարեան:

Վասն այսորիկ է ահա, զի սիրելիք առանց սրտի կեան, վտակք արտասուեաց ի շնոն յա-

զառաջինն ի տղն Սերորէ վարժապետի Պատ- կանեան, նա ունէր զերկուս ուստերս. յորոց երկուցոյն Գէորգ անուն ծնել էր ի 1799, և արդէն էր երեքամեայ. իսկ երկրորդն Գորգի- էլ որ ծնել էր ի 1802 փետրվարի 26, էր ութա- մեայ: Ներսէս յետ ժամանակաց՝ երբ գտաւ ապահովութիւն, մէկ նամակի մէջ շնորհակալու- թիւն գրելով առ Սերորէ, վասն իւր ութա- մեայ հիւրընկալութեան, յորժամ երկրքին ևս էին աղքատ և հալածեալ, իւր թաքստեան միջոցն նմանեցրել էր Եգիպտոսի Մարգարէի Սար- փիթայ Սիդոնացւոց այրի կնոջ տանն պանդիս- տութեան, և իւր կերակրելն որ գիտէր թէ հրաշալի ալեր սափորէն կամ իւղոյ կամ բաակէն չէ՝ գրել էր ընդդէմ կամացն Յիսուսի գործ- եալ, որ ասել էր, թէ ոչ էր արժան առնուլ զհաց մանկանց և արկանել շանց: Բայց յառաջ քան զպատմելն թէ Ներսէս այն ութամեայ ժամանակն որ բռնադատեալ էր անձնապահ լի- նել էնչ գործով կռիւարապէր Սերորէ վարժա- պետի սենեակի մէջ, կամիմ ասել թէ ինչ օգ- նութիւն հասաւ նորան՝ որ այնու փրկեցաւ: Այդէն Հերակ թագաւորին որդին և ժառան- գըն Գէորգի վաղ էր մեռել, և նորա որդին և ժառանգն Դաւիթ արքայորդին՝ զկնի մահու լազրով կուսակալի տարուել էր ի Ռուսաստան հրամանաւ ինքնակալին Պողոսի Առաջնոյ, և Վրաստան ընդունելէր Ռուսաց հպատարակու- թիւնն. վասնորոյ և վրացի իշխանք, որ Մելիք Արքայաճով նման համախոհ էին Դաւիթեանց՝

չաց, բարեկամք և մերձաւորք ի խոր խոցեալ յողոց հանէն, բարեպաշտք և ազգասէրք ե- ղուկ կարդան, ընդարմացեալ ի սուգ ընդ դա- ռէն կորուստ միոյ ականաւոր անդամոյ ազգիւն: Եւ հիմ ոչ տրամութիւն կամ հառաչանք սրտի, զի մեծ է կորուստս, մեծ և անդառնալի: Մեծահաճաւ քաղաքս կալկաթա՝ որ երբեմն պանծայր երեւելի երեւելի համազգեօք մերովք յինքեան բնակելովք, փայլէր և փառաւոր լի- նէր ընդ առատածեռն և Աստուածահաճոյ գոր- ծըս նոցին, խնդայր և խայտայր ընդ մեծահաճ- բաւ անուանն, այժմէ տեսանել լքեալ նուազ- եալ, մի զկնի միոյ ի գրկաց անտի, յորոց մի ահա ակն յանդիման տեսանի հրաժարեալս աս- տի դերապատիւ Պարոն Թովմաս Արգարեան:

Մեծ այս թէպէտ աղէտք արժանի սգոյ և տրամութեան բարեկամաց և մերձաւորաց, զի բարձաւ այսօր ի միջոյ սիրելին սրտից հայրն ա- ռաքինագործ, այլ մեծագոյն զայն իսկ գրեմ, զի պակասեցաւ ականաւոր անդամումն ի միջոյ ազգիս և համազգեաց մերոց երեւելաց ի մե- ծանուն քաղաքիս:

Մահ իմացեալ չէ մահ, մահ գիտացեալ ան- մահութիւն է:

Անմոռանալի Այս հանգուցեալ իւրովք բա- րեպաշտական գործովք և առաքինազարդ վա- րուք և բարութ հաստատեալ ի յոյն յաւիտե- նից, գիտէր ապաքէն զայնարհ ունայնութիւն ունայնութեանց, գիտէր և զմահ սնցաւոր կեն- ցաղոյս անմահութիւն, յուսով կենարար սրբոյ կրօնիս, որոյ վասն և փութայր սկիզբն առնուլ յաւիտենական կենացն երանութեան. որում չիք այլ ևս մահ, ոչ յաղթութիւն մահու. ուստի ել գնաց նա յաղցաւոր կենցաղոյս յանախտ կեանսն յաւիտենից հանգիստ կալ յանդորու վարձուք բարեաց ակնկալեալ երանական. հա- պա՛ զայն զմտաւ ածեալ սիրտիսցուք, զի ոչ է մեռեալ գերաւ. Արգարեանն այսօր, այլ միւս ևս ծնեալ վերստին կենաց ի կեանս, յանցաւո- րէս յանանց վերափոխեալ երանական, յառժա- մանակեայ տանէ՛ գնաց նա ի տուն իւր յաւի- տենից առնուլ զփոխարինական զպատրաստ- եալն ի Տեառնէ սիրելեաց իւրոց յօթեանսն լուսեղէն ի սուրբ Արքայութեանն:

Ուրեմն ո՛ր բարեկամք և եղբարք, ո՛ր գերաւ- տօսրալից առաքինազարդ գերդաստան և ար- ժանաժառանգ զաւակունք Հօր Բարեխիշատակի, մի լայք, և մի այդգունակ ընանիցին ըստ չափ սիրտք ձեր դառն արտասուօք. զի եթէ մահ բարերարաց զանմահութիւն խոստանայ, չէ նա մահ այլ կենդանութիւն. ապա զի՛ կոծ կամ

Ռուսաց մեծամեծաց թոյլտուութիւնն ունենա- լով՝ բազում ինչ կանէին անպատիժ. ի նամա- կաց Սերորէի և գեղարդակիր Թոհանէս արք- եպիսկոպոսի իմանալով Եգիպտոս Ներսիսի վտանգն բողոքեց առ կայսրն, և կայսերական հրովար- տակ եկն առ կոնսական Ռուսաց՝ որ Ներսիսն ազատեն: Ռուսաց ոստիկանութիւնն և Դաւիթ սրկիւյքն միւսնոյն ժամանակն իմացան Ներսիսի թաքստեան տեղն. Ռուսք եկան փրկութիւն տալ Ներսիսին, Դաւիթեանք եկան մահ տալ Ներսիսին. և միասին չուրջ պատեցին տունն: Ապուղաւրեան տէր Մոսէսն հասաւ. ինքն քաջ մարդ լինելով՝ Ներսիսին գօտին ձգեց երգիքէն և հանեց և յանձնեց Ռուսաց. այս պատճառաւ երգաբանն ասել էր թէ... անձն Ներսիսի՛ ըստ քաջութեանն տէր Մոսիսի՛ յանուն կայսերդ կորզեալ լինի:

ԳԼՈՒԽ ԶՈՐՐՈՐԴ

Ներսէս վարդապետն տեսանելով Սերորէի անխնամ վիճակն, և նորա կնոջ միայնութիւնն, որ թէ զուակաց խնամք տանէր՝ անտեսութիւն կրնար անխնամ. թէ տեսեսութեան միտ գը- նէր, զաւակունքն կրնային անայցել, այն նո- րաժին Գորգիէլ մանկան դառաւ տաժիշ. կը- գրկէր, գրկով կըընջեցնէր ցանէր, օրօրոցէն կը- հանէր, օրօրոց կըընէր, և իւր խաղօս ձայնով օրօր կերգէր. և երբ մայրն Մարիամն կ'սկսէր, ըստ տեղոյ սովորութեան վրացերէն օրօր ա- սել խաղ նանօ, վարդօ նանօ նանօ. Ներսէս անստիկ կըբարկանայր. առ զայրոյթ որովհ

հառաչանք սրտի:

Ձինչ, թերեւս ասիցէ ոք չէ ևս աւարտեալ Հանգուցեալն զամն 80, զոր կանխաձայնեալ մարգարէն խոստանայ. այո՛, այլ ծեր էր Հան- գուցեալն և զուժանամենիւք անցեալ. ուրեմն չզարմանայցէ ոք. ըստ որում գործք մարդոյ զմարդն առնեն ծերունի. և ոչ սպիտակացեալ հերք գլխոյ կամ յովովք ամաց, զի ալիք իմա- տութիւն մարդոյ են, ապա զի հարցանես ու- եթէ քանի ամաց եկաց ննջեցեալ ոք, այլ հարց- ու զարժանին խնդիր, եթէ զինչ ինչ արար նա զարդիւնս գործոց առաքինութեանց. զի եթէ գտանիցես ի կատարելութեան, յասնա- րինցն է քեզ չվկայել եթէ արդարեւ ծերունի ոք էր նա ալեւոր, որպիսի է ահա և տոյն ինչն Պարոն Արգարեանն: Ճէս գ ու. բազումք անցնէ զանցին անդր քան զամն 80, այլ չարարին նո- քա գործ ինչ յօգուտ ազգի և բնկերի. գողցնէ նոքա առ օրին յորում ծնան, անդէն և մահա- ցան, իբրեւ մանուկ մի աննշան ի յիշատակ. ոչ ըստ այսմ, այլ ընդ աւուրս կենաց Հանգու- ցելոյն մշտաբացիկ էին և դրունք ողորմանու- թեան սրտի նորա առհամայն գիմոյս ինքեան անխտիր և յազգս. ապա եկաց նա ի ծերու- թեան, եկաց նա յաշխարհի կենդանի, կեցցէ յաշխարհի և միշտ բարի անուամբ ի գոհ և ի գով շրթունս ամենեցուն, կենդանի ի հաւատոյ կենդանի ի մահուան և յետ մահու յաւիտեան երանական կենօք ի լուսեղէն փառս Արքայու- թեանն Աստուծոյ. ամէն:

Որ միշտ զուարթ՝ զանունդ չքեղ՝ առաք

ի գիր՝ կարմիրալ:

Ո՛հ, զիմրդ այժմ՝ դառն ի կսկիծ՝

գրեցուք ի գեղ՝ սևորակ:

Գուժ ծնողական՝ զոր փակեցեր՝ ելեր

ի մէջ՝ արդ՝ ի բաց:

Զորքութեան մեզ՝ ետուր բաժակ՝

չիք միթա՛ր այս վշտաց:

Մի՛ դու յապայս՝ զերթ աննշան՝

ննջեր ի մութ՝ գերեզման:

Սիրտք մեր ահա՛ պատրաստք են քեզ՝

առնուլ ի գիրկ հանգստեան:

Մեր այս աղօթք՝ քեզ ուղեկից՝

լին ի վերուստ օգնական:

Անուամբ բարի՛ հայրենասէր՝

Պարոն Թովմաս Արգարեան:

Ի կալկաթա, յ3 Օգոստոս 1875:

Ոգ Եւայ

Տէր Դիոնէսիոս տէր Եղիազարեան:

Ինչպէս յայտնի է, վեմաշուք Ստեփան է:

Ժաղր կանէր, և անդադար մեղադրանք կըխ- սէր առ Սերորէ Պատկանեանն, որ նա կընդէ և թոյլ կուտայ՝ որ իւր զաւակաց ականջն վրա- ցերէնին ընտելանայ ի մշտա հայերէնի: Այս պատճառաւ Սերորէ վարժապետն Միթար Արքայի երգարանէն մէկ երգ՝ որ գիտէր ի բե- րան՝ այնքան երգեց ի հաճոյս Ներսիսի, որ ոչ միայն Ներսէսն անգիր սերտեց, այլև իւր ան- գրագէտ կինն սովորեցաւ, և աշակերտեցնէր բազումք, որոց մէջ կային Միթալու Յովնէվի որդին Բարսեղն, (Վասիլ Օսիփով ի հրապարակ) և Միթիլիքեարքայի Յովնէվի որդի Թոհանէսն, (իւրան Օսիփով Նորդանեանն) ևս ուսան, որ միշտ Ներսիսին ձայնակից կըլինէին. երգն այս էր՝

Ննջեա՛ որդեակ, քաղցր և անոյշ, հանգիլ

քնով և առ քեզ ոյժ, օրօր, օրօր, օրօր, օրօր:

Աստուած որդւոյս իմ՝ օր օր օր:

Երկինք չէին քեզ բաւական, բայց ես եղէ

քեզ կայարան, օր օր և այլն:

Դու՛ որ յերկինս ահիւ պատուիս, ձեռամբ

իմով աստէն պատիս, օր օր:

Հրեշտակապետք յառաջ մատիք, հաւաքե

ցէք որդւոյս ծաղիկ, օր օր:

Սուրբ Թոհանէս մանուկ քաղցրիկ, շարժեա

զօրոր անդ հանդարտիկ,

Այլ մի երգեր՝ օր օր, օր օր, Աստուածորդւոյ

իմ՝ օր օր օր:

Մինչեւ Ներսէս չգիտէր թէ այս որդի շա

րագրութիւնն է, և կըկարծէր թէ Սերորէինն է

չատ կախորժէր, և միշտ այն կըմըմլայր. բայց

Ֆէնտին Արզումանեան, որ խոհական և բանի-
րուն պաշտօնատու մըն է, յանդիման կայսե-
րական հրովարտական տպագրական տեսչու-
թեան գիւմրին Տնօրէն կարգեցաւ :

Նորին վսեմութեան վրայօք Արշէր Գիւմրի-
տարեգիրը հետեւեալ տեղեկութիւններն կրէ-
րատարակէ, զորս Օրգիւն քաղելով կը հաղոր-
դեմք մեր ընթերցողաց :

Արզուման Էֆէնտին 1840ին Բարձրաւոր. Դրան
ծառայութեան մէջ մտաւ և Չիւսուի ու Ա-
տրեստանի մէջ զանազան պաշտօններ ունեցաւ
ընդ հովանաւորութեամբ բարձրաւոր Մահմուտ
փաշային : Քիչ մը ետքը, Ֆուստ փաշային հետ
իր օգնական (աթաշէ) Ասորեստան, Սրպիա և
Յունաստան պատերազմ : Արտաքին գործոց
պաշտօնատան արձանագրութեանց գրասենեա-
կին վերադառնալէ ետքաւ, 1870ին Արզուման թեան
Բարձրագոյն ատենին տեղաւ, և 1871 Սեպտեմ-
բրին արտաքին գործոց պաշտօնատան ֆեաթիպ
էֆէնտի անունեցաւ : Արզուման Էֆէնտին
Մէհմուտի կարգին շարունակ կը լինէր, 1 Էօրօլտի
կարգին պաշտօնէն թիւնը և Սէն—Մորիսի ու
Սէն—Ղազարի ատենադատութիւնը :

Կը հաւատեն, կըսէ Կ. Պոլսէն հասեալ նա-
մակ մի, թէ Բարձրագոյն Դուռն օրոշած է բո-
լորովին չէղք մնալ կաթիլիկ Հայոց մէջ տեղի
ունեցած կրօնական վէճին նկատմամբ : Հետեւա-
բար յետ արտաքին արգելք պիտի չդնէ Հասուն
գերապայծառին ի Կ. Պոլսի վերադառնալուն
և հաւատար իրաւունք պիտի չնորէ Հասունեան
և Հակահասունեան կուսակցութեանց : Ըսել է
թէ կաթիլիկ Հայք յերկուս բաժանեալ երկու
Պատրիարք պիտի ունենան, ու երկուքն ալ
ծանուցեալ և ընդունեալ ի Բարձրաւոր Դրանէ :

ԱՄԵՆԱՏԱՆԱԼԻ ԵՂԵՆՈՒԹԻՒՆ ՄԻ

Տեղի ունեցաւ յանդիման շաբաթու ի քա-
ղաքին ի թաղն Հայոց : ուր պատուաւոր Հայ
գերդաստան մի իւր բնակած հայրենի տանէն
(զոր իւր լինել կը պնդէր դատաստանաւ) բարձ-
րագոյն հրամանաւ դուրս հանել հարկ լինելով,
նստիկանութեան պատուէր կրողուի գլխեալ
տունն պարպել ընդ դէմ կամոց բնակչոց նորին
Ուստի ոստիկանութեան զօրախումբ մի՝ 25—
30 հոգիէ բաղկացեալ, նոյն տանը առկա եր-
թալով կը պահանջէ նորա բնակիչներէն որ դուրս
ելլեն : Բայց նոքա ոչ դուրս կ'ելլեն և ոչ դուռը
կը բանան : այլ ընդհակառակն քաջալերեալ ի
յուսահատութենէ և ըստ կարծեաց իւրոց ի-

երբ իմացաւ որ այն Միւթարայ Սերաստաց-
ոյն է, Աստուած հեռի արարցէ, այնպէս բար-
կացաւ, ինչպէս որ եթէ չլինէր Բարբիին խա-
բէութեամբ խողի միս կերցուցած լինին : այն-
քան զայրուցաւ, այնքան տրտնջաց, մինչև Սե-
րաբէ վարժապետն բռնադատեցաւ մէկ նոր օ-
րոցից ետք յօրինել, նոյնպէս ի դիմաց Աստուա-
ծածնի, նոր և այլ եղանակաւ : որովհետեւ Նըն-
լեալ որդեակն վրաց եղանակաւ էր : Այն ժա-
մանակն հայրս, Սերաբէ վարժապետն Պատկան-
եան, ի 1802 թուին վերջն շարադրեց այն օրօ-
րոցի երգն, որ Ներսիսին յոյժ հաճելի եղեւ :
երգն էր ի բերանոյ Աստուածածնի, առ իւր
Աստուածորդին : և էր օրինակ այս :

Անհամեմատ և անսահման եղանակաւ յղացե-
լոյ՞, որ օր օր օր օր :

Սքանչելի օրինակաւ ի կոյս մօրէս ծնեցելոյդ,
որ օր օր օր օր օր օր :

Ի խնայեալ գուշակելոյդ, Էմանուէլ մանկա-
ծելոյդ :

Ի Բէթլէհէմ յանշուք այրի իշխան հովիւ մեզ
յայտնելոյդ, որ օր օր օր օր :

Ի առնական դասուց հովուաց ընդ զօրս
երկնից փառաւորելոյդ, որ օր օր օր օր :

Նախապատու տեսնողաց բանից այսօր
կատարելոյդ :

Ծագմամբ լուսոյ աստղը նորոյ մոգ արքայից
յայտնեցելոյդ, որ օր օր օր օր օր օր :

Մինչև ծնեալ քո ի կուսէս յորորտս երկրի
հաշակելոյդ, որ օր օր օր օր օր օր :

րենց դէմ եղած անիրաւութենէ, սաստիկ դի-
մադրութիւն կընեն ոստիկանութեան դիմադ-
րաց և զգրացիս յօգնութիւն իւրեանց կանչելու
համար մէկ երկու հրացան կը պարպեն յօդս :
Յայնժամ գինուորք՝ պատին վերայ սանդուխք
դնելով տունը կը մտնեն : յորոց մին՝ պատէն իջ-
նելու ժամանակն կ'անկանի և թեթեւ կերպիւ
կը վիրաւորուի : Չայս տեսնելով և տկար ու յու-
սահատ ընտանեաց գիւմրութեան ծանր կեր-
պարանք տալով՝ զոր չէր կրնար ունենալ, ոս-
տիկանութեան գինուորքն իրենց դանակներն
պատեաններէն հանելով կը յարձակին տարա-
բաղդ ընտանեաց վերայ և կը վիրաւորեն զտան-
աէրն, որ տկարամիտ խեղճ անձ մ'է, զկին նորա՝
որ ծաղկահասակ աղնիւ տիկին մըն է, կը վիրա-
ւորեն զիւրապր և զբոյր տիկնոջն, որք հազիւ
թէ 12—13 ամաց են, նմանապէս կը վիրաւորեն
զծերունի հայր նորա, նախատանօք ու քաջբու-
տելով դուրս կը հանեն զամենքը՝ որք արիւնա-
թաթախ սոսկալի վիճակի մը մէջ կը գտնուէին,
և անարգանօք կը քանդեն մինչև ի պալատն կա-
ռավարութեան ի մեծ ցաւ պատի տեսողաց :
որք կը զորմանային թէ ինչպէս կարելի է պաշ-
տօնական անձանց՝ այսպիսի բռնութիւն և ան-
գթութիւն բանեցնել խեղճ ընտանեաց մը վե-
րայ, մինչդեռ մեր օգոստոսիառ առատագութ
Սուլթանին Հաթիթի Հիւմայունը նոր կարգաց-
ուեր էր : որ կը պատուիրէ բոլոր պաշտօնակա-
լաց հեղութեամբ և մարդասիրութեամբ վար-
ուիլ իւր հպատակաց հետ և բռնութիւն ու
հարստահարութիւն չընել նոցա :

Միթէ քաղաքիս ոստիկանութեան միջոցներ
կը պահանջէ զիշխալ ընտանիքն իւր տանէն
հանելու առանց անգթութեամբ վիրաւորելու
զկանայս և զտղայս :

Այս ամենացաւալի դէպքին վրայօք (որ խիստ
ախտաւոր տպագրութիւն մի բրաւ քաղաքիս Հա-
յոց և օտար ազգաց վերայ) արդէն հարցա-
քննութիւն մի բացուած է տեղական իշխանու-
թեան առջև : ուստի քաջայայտ եմք թէ մեր
նոր կուսակալ բարձրաւոր Խատ փաշային մար-
դասիրական խնամքն, այս անգութ գործոյն
պատճառ լինողն պիտի յայտնուի և այսպիսի
դառն զրկանք կրող մեր համազգի տարաբաղդ
գերդաստանին արդարութիւն պիտի լինի :

ՍԶԳԱՅԻՆ ՏԻՈՒՐ ԱՆՏԳ ՁՄԻՌՆՈՅ

Արշէր—Ոգոստոս 23 թուոյն հետեւեալ տո-
ղերն հրատարակեալ էինք ցաւալի սրտիւ :

Ոսկի կնդրուկ պատարագօք երկրպագեալ
պաշտեցելոյդ :

Այս երգն Ներսէս չառ էր սիրել, և միշտ եր-
գել կուտայր իմացողներուն, և կը կամէր ազգ-
ային առնել : ապա պատճառաւ բազում օրի-
նակք պարզագրեց և իւր ամեն բարեկամաց
ցրուեց :

Այս միջոցներն եկաւ Պոլսէն Սերոբէի կրտսեր
եղբայրն Գերոբէն, որ սքանչելի ձայն ունէր
իւր հօր նման տէր Պետրոսի Պատկանեան, և
բերեց Պոլսէն՝ կենէ թօփալանաւոր դաղըն
դուռնի տաճկերէն երգի եղանակն, որ աւելի
հաճելի լինելով Ներսէս վարդապետին՝ հարկ
դրեց Սերոբէ վարժապետին այն եղանակի վե-
րայ ևս երգ մի յօրինել : և նա 1803 թուին չա-
րադրեց ի բարձունս երկնից յարեւել ուղղեալ
երգն : որ վերահաս վերափոխման տօնին երգե-
ցին երկու եղբարք : Սորա իմաստն հանել էր
մէկ երեւելի իտալացի նկարչի պատկերէն, որ
ձեւապնդեց էր զուրբ կոյն Մարիամ յաթու
բազմեալ, ունելով ի գիրկս զՈրդին իւր ման-
կացեալ Աստուածն : չորջ զաթուռնի դասք
անմարմին զուարթնոց, ի գլուխ նորա պսակ,
զանձամբ նորա արեգակն, ընդ գարշապարօքն
լուսին : Այս երկու երգն Ներսէս մինչև իւր հայ-
րապետութեան վերջին տարիքն գիտէր անգիր
և կը սիրէր յոյժ : և երբ եկեղեցւոյ մէջ կ'լսէր
փափաքանօք ունին կը ընէր և հեզիկ ձայնակից
կը լինէր : ԾԵՆՈՒՆԻ ԳԱՐԻԻԷԼ ՊԱՏԿԱՆԵԱՆ
(Շարունակեցի) :

«Ամիսէ մի աւելի է որ Չիւսուի Հայ ժողո-
վրդեան կողմանէ ազգային կեդրոնական վար-
չութեան հեռագիր և գրեթէ 300 ստորագրու-
թեամբ բողոքագիր յուղարկեցաւ՝ քաղաքիս
երեսփոխանական ընտրութեանց ապօրինաւոր-
ութեանը վրայօք, աղաչելով զկեդրոնական
վարչութիւնն որ արժանաւոր քննիչ մը յու-
ղարկէ՝ ստուգելու համար բողոքոյ ենթակայ
եղած գործքերը : Բայց մինչև ցայսօր ամենեւին
պատասխան մի չընդունելով, և ազգային կա-
րէնք գործքերը՝ դժբաղդաբար, երեսի վերայ
մնացած լինելով, կը լսեմք թէ ողջամիտ ժողո-
վուրդը մտադիր է աղերսագիր մի մատուցա-
նել մեր բարեգութ վսեմ վալիին խնդրելով որ
վստահութեան արժանի ազգայիններէ բաղկա-
ցեալ առժամանակեայ մասնաժողով մի կազմել
բարեհաճի : որոյ պաշտօնն պիտի լինի ազգին
գործքերը՝ հնար եղածին չափ հոգալ մինչև որ
կարելի լինի ըստ Սահմանադրութեան տնօրէ-
նութեանց, երեսփոխանական ժողով մի կազմել
որ և իյց կերպիւ :

Վերջաւորմբ մեծապէս իրաց այս վիճակին վե-
րայ՝ որոյ պատճառն ազգային կեդրոնական
վարչութեան անբացատրելի լուռութիւնն է :

Եթէ է այս լուռութիւնն՝ ՄԱՍԻՍԻՆ յիշած Ղա-
լաթիոյ խմբակին ազգեցութեան արդիւնքն է,
չեմք վարանիր զրուցելու թէ Չիւսուի աղա-
տաւէր Հայ ժողովուրդը այնպիսի խմբակ մի ոչ
կը ձանաչէ և ոչ երբէք կը զիջանի նորա ազգե-
ցութեան ներքե մնալ : այլ քաջ կարող է իւր
ազգային գործքերն ինքնիրեն կարգադրել ըստ
Սահմանադրութեան :

Այս տողերն մեր նախընթաց թուով կը գրե-
նք : բայց այժմ գրեթէ երկու ամիս եղաւ և
ազգային կեդրոնական վարչութիւնն տակաւին
չհաճեցաւ ոչ խնդրուած արժանաւոր և խաղա-
ղաւէր քննիչ յուղարկել և ոչ երկու տող բան
մի գրել ի պատասխանի հեռագրոյն և 300
ստորագրութեամբ բողոքագրոյն : Ստորա-
գրութիւնք, որոց մեծագոյն մասն ազգին ե-
րեւելի և պատուաւոր անձինք են և կատարեալ
իրաւունք ունին, կարծեմք, Պատրիարքարանի
հայրական խնամոց և համարմանը վերայ :

Կեդրոնական վարչութիւնն՝ ինչպէս վերը
զրուցեցինք, ամենեւին նկատողութեան չառնե-
լով զվերոյիշեալ բողոքագիրն՝ գրեթէ զկնի
երկուց ամաց, նամակ մի կը գրէ առ արժանա-
տէր Գեորգ քահանայն քաղաքիս, (որ ապիկար
խեղճ ծերունի մըն է) կը հրամայէ նորա որ ա-
պօրինաւոր կերպիւ ընտրեալ երեսփոխաններն
ի ժողով գումարէ, նորա դիման կազմել տայ
և տեղեկագիրն յուղարկէ իրեն : Եւ որպէսզի
բողոքարկուաց կողմանէ արգելք չլինի, կեդ-
րոնական վարչութիւնն հոգ տարեր էր նամակ
մի ևս յուղարկել առ վսեմ կուսակալն մեր նորա
պաշտպանութիւն խնդրելով այս գործոյն մէջ :

Բողոքարկու ողջամիտ ժողովուրդն Տ. Գեորգ
ծերունի քահանային ապիկարութիւնն տեսնե-
լով և մեր քաղաքական ժողովոյն վերայ վստա-
հութիւն չունենալով, անցեալ չորեքշաբթի օրն
յազգային Առաջնորդարան գնաց՝ ուր ապօրի-
նաւորապէս ընտրեալ երեսփոխաններն իրենց
առաջին նիստն պիտի ընէին, և խնդրեց իմա-
նալ կեդրոնական վարչութեան կողմանէ առ
Ազգէ գրեալ նամակին պարունակութիւնն : Եւ
երբ նոքա մերժեցին նամակը ցուցնել յառաջ
բերելով թէ անհատական մասնաւոր գրութիւն
մըն է, ողջամիտ ժողովուրդը պատասխանեց թէ
թէ մասնաւոր նամակը՝ մասնաւոր տուններու
մէջ ընթեռնուլ հարկ է, և ոչ ազգային Առաջ-
նորդարանի մէջ :

Քաղաքական ժողովն՝ նորընտիր երեսփոխա-
նաց առաջին նիստն ընել տալու համար, օր մի
յառաջ տեղական իշխանութենէ զօրախումբ մի
կը խնդրէ զոր չյուղարկել : Բայց ժողովուրդը
յիշեալ ժողովոյն այս ընթացքը իմանալով սաստ-
կապէս կը սրտմտի, և այսուհետեւ ամենեւին
վստահութիւն չունիմք, կըսեն, նոյն ժողովոյն
վերայ : քանզի նորա եօթն անգամներէն հինգ
ի վաղուց հրաժարուած են, և երկու անգա-
մով միայն կը գործէ և ուղածը կընէ, որ բոլոր-
ովին հակառակ է սահմանադրական տնօրէ-

